

Skriftlig fremsættelse af forslag:**Miljøministeren (Lone Dybkjær):**

Jeg tillader mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om skærpede normer for bilers udstødning.

(Beslutningsforslag nr. B 28).

Folketinget anmodes i forslaget om at tilslutte sig regeringens intentioner om at indføre de såkaldte amerikanske normer for udstødningen fra personbiler og mindre varevogne, samt at regeringen fremsætter lovforslag om at friholde merudgiften ved installation af katalysatorsystemer for registreringsafgift.

En folketingsbeslutning er egentlig ikke nødvendig for at gennemføre de påtænkte foranstaltninger. Indførelsen af de skærpede normer kan således gennemføres administrativt ved ændring i Justitsministeriets detailforskrifter for køretøjer.

Regeringen ønsker imidlertid at få markeret det parlamentariske grundlag, idet der her for første gang gøres brug af miljøgarantien i EØF-traktaten (artikel 100 A, stk. 4).

Idet jeg henviser til beslutningsforslaget med bemærkninger, tillader jeg mig at anbefale det til Folketingets velvillige behandling.

Jens Thoft (SF):

Jeg skal hermed tillade mig at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om dansk udtræden af NATO's atomplanlægningsgruppe og dennes undergrupper.

(Beslutningsforslag nr. B 29).

Der er mange årsager til, at SF har taget initiativ til fremsættelse af dette beslutningsforslag om dansk udtræden af NPG, NATO's atomplanlægningsgruppe.

Først og fremmest har vi meget dårlige erfaringer med den hidtidige danske deltagelse. Selv om Folketingets flertal gentagne gange har taget afstand fra NATO's atomstrategi, sidder de danske repræsentanter med ved bordet i NPG og godkender nye våben.

NPG arbejder for, at NATO skal besidde atomvåben af enhver art til brug for enhver situation, herunder også førsteb brug. Dette er ikke i overensstemmelse med dansk politik.

NPG arbejder for, at flere lande skal have atomvåben stationeret for at understrege alliancesolidariteten og for at dele byrden og risi-

koen herved. Heller ikke dette er foreneligt med dansk politik om, at atomvåben aldrig bør stationeres på dansk område.

Til foråret er det planen, at NPG skal træffe beslutning om nye langtrækkende kortdistancevåben. INF-aftalen forbyder kun atomvåben med en rækkevidde over 500 km, og NPG er derfor i gang med planlægningen af nye missiler med en rækkevidde på 499,9 km. Et sådant skridt, som de danske repræsentanter i NPG desværre endnu ikke har taget afstand fra, vil modvirke de afspændingsbestrebelse, som er hovedformålet med dansk sikkerhedspolitik.

Det er blevet hævdet, at en udtræden af NATO's atomplanlægningsgruppe er ensbetydende med et brud med NATO. Det er ikke korrekt. To gange tidligere i alliansens historie har et land trukket sig ud af NPG (Portugal og Grækenland), og 4 NATO-lande er fortsat ikke medlem af NPG (Luxembourg, Island, Frankrig og Spanien).

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale beslutningsforslaget til Folketingets velvillige behandling.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Anden behandling af lovforslag nr. L 2:

Forslag til lov om Grønlands Fiskeriundersøgelses overførsel til Grønlands hjemmestyre.

Af statsministeren (Poul Schlüter).

(Fremsat 5/10 88. Første behandling 13/10 88. Betænkning 30/11 88).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Sammen med denne sag foretoges de på dagsordenen under punkterne 2-4 opførte sager, nemlig:

2) Anden behandling af lovforslag nr. L 3:

Forslag til lov om Grønlands centrale Lønansvignings overførsel til Grønlands hjemmestyre.

Af statsministeren (Poul Schlüter).

(Fremsat 5/10 88. Første behandling 13/10 88. Betænkning 30/11 88).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

3) Anden behandling af lovforslag nr. L 4:

Forslag til lov for Grønland om miljøforhold m.v.

Af statsministeren (Poul Schlüter).

(Fremsat 5/10 88. Første behandling 13/10 88. Betænkning 30/11 88).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

4) Anden behandling af lovforslag nr. L 5:

Forslag til lov om tilskud til Grønlands hjemmestyre og de grønlandske kommuner.

Af statsministeren (Poul Schlüter).

(Fremsat 5/10 88. Første behandling 13/10 88. Betænkning 30/11 88).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagenes paragraffer og spørgsmålet om deres overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Forhandling

Margrete Auken (SF):

Jeg vil gerne bede om, at lovforslag nr. L 4, der handler om Grønlands miljø, tages tilbage i udvalget, fordi der er nogle ting, som det kan være gavnligt at få opklaret.

Der skal i øvrigt ikke være tvivl om, at SF naturligvis støtter forslaget.

Men jeg vil gerne benytte denne lejlighed til at takke statsministeren for et meget fortræffeligt og næsten overraskende svar. Der kan være nogle i folketinget, der kan huske, at man i 1976 herinde vedtog en lov om atomanlæg, som i mange henseender var en fortræffelig lov, og som i forhold til den dengang eksisterende lov fra 1962 sikrede nogle langt bedre folkelige procedurer omkring vedtagelse af alt, hvad der havde med atomanlæg at gøre. Der var imidlertid den hage ved loven, at den indførte atomkraft, og derfor var der føjet til i den, at den kun kunne træde i kraft ved hjælp af en folkeafstemning; det var så den folkeafstemning, der i givet fald skulle have indført atomkraft. Men det blev forsikret ved lovforslagets fremsættelse og også under debatten, at man ikke mere ville bruge den helt utilstrækkelige 1962-lov. Det var regeringens klare tilsagn.

Der er imidlertid sket det nogle gange, at 1962-loven faktisk er blevet anvendt. Da uranpilotanlægget på Risø blev lavet i begyndelsen

af 1980'erne, havde man kørt efter 1962-loven, hvilket selvfølgelig for Risø var betragtelig mere bekvemt end at bruge 1976-loven. Og i bemærkningerne til lovforslag nr. L 4 står der også, at man vil bruge 1962-loven til det, der drejer sig om radioaktive spørgsmål, kernekraft osv.

Vi har så spurgt statsministeren, om det betyder, at løfterne, der er givet i forbindelse med 1976-loven, ikke længere gælder; og her har statsministeren i et svar, som udvalget har fået i går, sagt, at det gør de. Man vil bruge 1976-loven til alt, hvad der drejer sig om atomkraftanlæg og også »andre nukleare anlæg«. Jeg kan oven i købet føje til, at der i 1976-lovens fremsættelse er tale om andre anlæg, »der kan komme på tale«, så det er en meget stor opstramning i forhold til den noget bekymringsvækkende praksis, der har været i de senere år.

Jeg vil selvfølgelig hermed betragte det, der skete i forbindelse med uranpilotanlægget, som en svipser, som ikke vil gentage sig.

Vores vanskelighed er nu, at det ikke er til at se, hvad henvisningen til 1962-loven faktisk drejer sig om. Hvad er det i Grønland, som 1962-loven kan bruges til? Vi har spurgt, om den kan bruges til uranminedrift. Nej, siger statsministeren, for det går udelukkende efter loven om mineralske råstoffer. Fint, siger vi så, men hvorfor er så 1962-loven overhovedet nævnt? Jeg mener, at vi har brug for at få det opklaret i udvalget.

Derudover vil jeg sige til statsministeren, at han skriver – i forbindelse med et spørgsmål om, hvad for en procedure der vil blive anvendt, hvis USA skulle få lyst til at bygge atomkraftværker i eller på indlandsisen, og hvordan man vil håndtere eventuelt affald fra et tidligere – at han ikke har fantasi til at forestille sig, at der kan komme et amerikansk ønske herom. Jeg synes, det er sympatisk ved statsministerens fantasi, at han ikke kan få så grimme tanker. Jeg tror, at hvis man havde spurgt ham, inden Camp Century blev bygget i indlandsisen, ville han minsandten også have sagt, at det havde han ikke fantasi til at forestille sig at nogen kunne finde på. Det var der faktisk nogle der fandt på, og man må sige, at enhver dansker med lidt kendskab til Grønland ved, at indlandsisen ikke er stabil; så det er afsindigt, at der nogen sinde er givet tilladelse til det.

[Margrete Auken]

Men det er godt at vide her, at statsministeren siger, at det må ligge helt uden for rækkevidde. Det, som jeg så vil spørge statsministeren om her – og noget af det kan han muligvis svare på med det samme, så vi ikke behøver at stille spørgsmålene i udvalget – er for det første, om han kan garantere, at affaldsforureningen eller forureningen fra Camp Century, der blev lukket i 1963, er væk. Der lå et tilsvarende værk på Antarktis, men da Antarktis er internationalt område, havde man fuld kontrol over, hvad der skete dér. Der var en meget kraftig forurening, som afstedkom langt, langt større foranstaltninger, end hvad man i sin tid foretog sig på Thule. Kan statsministeren garantere, at danske myndigheder er sikre på, at der ikke længere er nogen forurening?

Dernæst vil jeg spørge, om statsministerens fantasi eventuelt rakte til den mulighed, at USA kunne finde på at foreslå andre atomare anlæg, ikke på eller i indlandsisen, men på kysten, og kan vi her få garanti for, at de naturligvis også vil blive behandlet af de danske myndigheder efter de glimrende procedurer, der er foreskrevet i loven af 1976?

Formanden:

Det er urimelig dårlig behandling af dem, der har ordet, at der er så meget uro i salen. Det er ikke kun, når jeg ringer med klokken, at der skal være ro. Der holdes et antal af møder. Det gælder alle steder i salen.

Jeg beder om ro i salen.

Steenholdt (Grøn.):

Jeg håber sandelig, at dette lovforslag, nr. L 4, ikke udskydes. For vores vedkommende ophæves råstofloven i næste uge, og det betyder meget, at denne lov sættes i kraft 1. januar 1989.

At dømme efter fru Margrete Aukens udsagn er det, ligesom om vort miljø er fuldt af atomer og uran. Det er det ikke. Det er ganske mærkeligt og uacceptabelt, at SF vil knytte hele den danske atomdebat til lovforslaget om den grønlandske miljølov. Efter min mening har nærværende lovforslag ikke noget med den danske atomlovgivning som helhed at gøre.

Det fremgår af Landstingets behandling af lovforslaget, at det ønskes af alle partierne, at loven sættes i kraft fra 1. januar 1989, og i den forbindelse kan jeg love SF, at det grønlandske Landsting er meget vågent, hvad atom eller uran ved vore territorier angår.

Som formand for udvalget vil jeg sige, at behandlingen af lovforslaget har været upåklagelig, da arbejdet dér foregår efter ganske normale procedurer. Også fru Margrete Auken har haft tid til politisk at få afklaret situationen inden udvalgsrådet.

Under udvalgsbehandlingen fik fru Margrete Auken også tilbud om at stille supplerende spørgsmål, og jeg er tilfreds med, at fru Margrete Auken stillede et par supplerende spørgsmål til statsministeren. Jeg har den opfattelse, at svarene er meget tydelige og ikke giver anledning til udsættelse af nærværende lovforslag.

Statsministeren (Poul Schlüter):

Jeg tager ordet i anledning af fru Margrete Aukens indlæg.

Det forholder sig jo sådan, at i bemærkningerne til 1976-loven blev det anført, at den daværende regering ikke havde nogen hensigt om at give tilladelse til opførelse af atomkraftværker og andre anlæg, før en ny lov derom var vedtaget. Sådan sagde man dengang i 1976.

Nu er der jo sket meget siden, bl.a. det, at det i dag ligger klart, at opførelse af atomkraftanlæg ikke indgår i energiplanlægningen, hverken Grønland eller i Danmark, men jeg vil godt for klarheds skyld sige fra Folketingets talerstol, at det gamle løfte stadig gælder. Skulle det nogen sinde blive aktuelt at tage stilling til, om der skulle opføres atomanlæg eller andre nukleare anlæg, som ikke hører under loven om mineralske råstoffer i Grønland, vil regeringen søge Folketingets tilslutning til at sætte lov nr. 244 af 12. maj 1976 om de sikkerhedsmæssige og miljømæssige forhold i kraft eller søge gennemført en anden lovgivning på området.

Kort sagt: Der kan ikke disponeres i denne sag uden Folketingets medvirken, og jeg har ingen grund til at tro, at vi nogen sinde skulle komme i den situation, at de grønlandske myndigheder ville træffe en beslutning, som førte til, at Folketinget skulle træde i aktion for at sikre muligheden for anvendelse af atomkraft i Grønland.

Endelig vil jeg sige i anledning af spørgsmålet om Camp Century, at den tidligere atomreaktor på Camp Century jo blev afmonteret allerede i 1963 og returneret til USA i 1964.

Dette er altså sket for 25 år siden, og der findes i dag ingen amerikanske atomreaktorer i eller på indlandsisen.

[Statsministeren]

Hvorledes det måtte forholde sig med efterladt forurening på Camp Century efter demonteringen i 1963, har jeg ikke på stående fod nogen mulighed for at give en videnskabelig forklaring på; jeg har ingen oplysninger herom i lommen. Det undrer mig, at spørgsmålet ikke er rejst under udvalgsbehandlingen, som jo ellers har været meget, meget grundig.

Jeg takker for udvalgsbehandlingen. Jeg forstår udmærket, at hr. Steenholdt lægger så megen vægt på, at disse lovforslag nu færdiggøres, således at de kan træde i kraft til tiden, og således at de grønlandske myndigheder kan overtage disse vigtige forvaltningsområder i fremtiden.

Margrete Auken (SF):

Der er naturligvis ikke tale om, at vi fra SF's side vil udskyde vedtagelsen af loven. Der er blot tale om, at der er nogle ting, der skal spørges om, og at der er ting, der skal opklares.

Jeg er meget forbløffet over, at vi fra denne talerstol overhovedet skal drøfte betimeligheden af, at spørgsmål bliver stillet og svar bliver givet. Jeg regner naturligvis med, at statsministeren kan svare, sådan at vi kan få tredje behandling gennemført, så loven kan træde i kraft til tiden. Men lad det nu være sagt først: Jeg finder det højst ejendommeligt at diskutere disse ting fra Folketingets talerstol. Og vi er slet ikke ude på at lave obstruktion af nogen art; vi vil naturligvis køre lovforslaget igennem.

Så vil jeg sige til hr. Steenholdt, at der ikke er tale om, at vi vil overføre den danske atomkraftdebat til Grønland. Der er tale om, at vi sidder med et lovforslag, som nævner 1962-loven som den, der foreskriver, hvordan man vil arbejde. Og da vi i sin tid havde en behandling herinde, som viste, at 1962-loven faktisk er vældig lemfældig, og det stadig væk er et område, der ligger under Danmark, så er det, man siger: Loven skal på niveau med det, der er sket.

Her kan jeg selvfølgelig være en lille smule bekymret over statsministerens svar i dag, fordi han nu igen knytter det specifikt til indførelsen af atomkraft. Det spændende ved det løfte, der i 1975 blev givet af regeringen, er, at man sagde – og nu citerer jeg fra fremsættelsen – det er Folketingstidende 1975-76, forhandlingerne sp. 588-589:

»Lovforslaget skal afløse den gældende lov om nukleare anlæg fra 1962, og da den lov rum-

mer en utilfredsstillende procedure for behandlingen af de ansøgninger, der kan komme på tale, er det, som tidligere fremhævet, regeringens hensigt ikke at give tilladelse til opførelse af atomkraftværker og andre anlæg, før en ny lov herom er vedtaget.«

Det må så forstås på den måde, at man – hvad man kan gøre fuldt lovligt – henholder sig til skrapere procedurer, selv om der ikke er lovgivet for dem. Det er der ingenting til hinder for at man gør. Det var det, jeg havde håbet at statsministeren ville sige i dag, sådan at vi ikke skal i gang med en ny lovgivning om dette område. Men det er der noget der tyder på at vi skal – medmindre statsministeren kan love, at man vil henholde sig til de procedurer, når der er tale om andre anlæg, så kan vi slippe for at gå i gang med at lave en ny lovgivning. Det burde faktisk være en selvfølge.

Hvad angår Camp Century, var det jo ikke særlig betryggende, at statsministeren sagde, at det vidste han ikke noget om. Sagen er, at det har været militært område, og det har været meget svært at få noget at vide om det.

Grunden til, at man kan være temmelig bekymret for, hvad der er – og 1952 er altså ikke så længe siden, når det drejer sig om atomanlæg – er, at det anlæg, der lå på Antarktis, faktisk gav anledning til meget store problemer. Det var et tilsvarende anlæg, der lå i et område, som var internationalt og under international kontrol, og som jeg sagde før, måtte USA foretage meget drastiske ting, for at det internationale samfund kunne godkende den miljømæssige tilstand, der derefter var i området. Tilsvarende foranstaltninger er – i hvert fald mig bekendt – ikke blevet gennemført oppe ved Camp Century.

Jeg synes, at hverken hr. Steenholdt eller andre skulle være kede af, at vi betragter det her som en fælles sag. Der er ingen grund til at føle sig fornærmet på forhånd, for der er ikke andet i det, end at det er et udtryk for den ansvarlighed, vi er fælles om i forbindelse med vores miljø.

Og så synes jeg i øvrigt, at der er et dejligt miljø på Grønland, og jeg har ikke tænkt mig at beskrive Grønland som et område, der er betændt af store miljøproblemer. Men nu er det faktisk et lovforslag om miljøforhold, og derfor stiller vi disse spørgsmål.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Der foretoges først afstemning vedrørende forslag til lov om Grønlands Fiskeriundersøgelsers overførsel til Grønlands hjemmestyre. (Lovforslag nr. L 2).

§§ 1-5

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om Grønlands centrale Lønanvisnings overførsel til Grønlands hjemmestyre. (Lovforslag nr. L 3).

§§ 1-4

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov for Grønland om miljøforhold m.v. (Lovforslag nr. L 4).

§§ 1-4

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Lovforslaget går herefter til fornyet behandling i udvalget.

Der foretoges sluttelig afstemning vedrørende forslag til lov om tilskud til Grønlands hjemmestyre og de grønlandske kommuner. (Lovforslag nr. L 5).

§§ 1-6

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Anden behandling af lovforslag nr. L 6:

Forslag til lov om folketingsvalg i Grønland.
Af statsministeren (Poul Schlüter).
(Fremsat 5/10 88. Første behandling 13/10 88. Betænkning 30/11 88).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

§§ 1-84

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.